

Kan weblogs bruges til at understøtte bibliotekernes netressourcer?

Af Esben Fjord Nielsen

Weblogs er en teknologi, der har været en del opmærksomhed omkring på det seneste. Såvel i det generelle internet miljø som i bibliotekssektoren. Diverse referenceværktøjer gør det muligt at gemme bibliografiske data for en informationskilde. Og endelig bliver weblog teknologien i stigende grad brugt af studerende til at gemme, beskrive og dele informationer på en uformel måde og dele den med andre.

Esben Fjord Nielsen
Danmarks Biblioteksskole
efn@db.dk

Weblogs er en slags personlige logbøger på nettet, der oprindeligt blev startet som et medie, hvor forfatterne kunne skrive om de links, de fandt på nettet og dele dem med andre, der så har mulighed for at kommentere dem. Efterhånden blev weblogs i ligeså høj grad personlige dagbøger, hvor forfatterne skrev om deres eget liv, følelser og oplevelser.

Også i bibliotekssektoren er weblogs begyndt at vinde frem. Indtil videre er de mest blevet brugt som en slags medie til videndeling mellem kollegaer, og ikke i særlig høj grad som et medie, der inddrager brugerne. Men i USA er man på nogle af Universitetsbibliotekerne begyndt at bruge weblogs i forbindelse med deres bibliotekstilbud. Formålet er at skabe en slags platform, hvor weblogs i kombination med andre online værktøjer tilbyder biblioteksressourcer på en anden måde end de traditionelle tilbud. Denne artikel beskæftiger sig med 2 af disse initiativer og forsøger at besvare spørgsmålet: Kan weblogs bruges til at understøtte bibliotekernes netressourcer?

Første del af artiklen handler om, hvordan man vil udvikle værktøjer, der kan hjælpe de studerende, forskere og underviserne til på en nemmere måde at indsamle og dele information fra forskellige biblioteksrelaterede og netbaserede kilder. Værktøjerne kaldes Library Groupware og kombinerer weblogs med OpenURL og referenceværktøjer

I anden del handler det om biblioteket på University of Minnesota. Her har de oprettet en weblog service, der gør det muligt for studerende, forskere og lærere at oprette deres egne weblogs til brug i studieformål eller privat og samtidig åbne mulighed for direkte links til bibliotekernes ressourcer.

Library Groupware

Når studerende skal indsamle information, sker det ikke kun via bibliotekernes kataloger, der er centralt styrede samlinger underlagt formaliserede regler, men også i stadig stigende grad via nettet, hvor almindelige brugere indsamler informationer ud fra egne individuelle kriterier.

Derfor er der opstået et behov for at nytænke måden at indsamle information på, hvor fokus flyttes fra en centralistisk styret udvælgelse, der foretages af bibliotekerne til en mere fleksibel model, der også understøtter den mere uformelle individuelle tilgang til informationsudvælgelse og organisering.

Formålet med Library Groupware er at understøtte kombinationen mellem bibliotekernes formelle kataloger og individets uformelle informationsstrukturer ved at udvikle et online værktøj.

Der findes allerede nu en række online værktøjer, der på hver deres måde understøtter begge tilgange til informationsorganisering. OpenURL er en teknologi, der giver mulighed for at lave links til relaterede informationer fra forskellige biblioteksressourcer og andre formelle samlinger. Diverse referenceværktøjer gør det muligt at gemme bibliografiske data for en informationskilde. Og endelig bliver weblog teknologien i stigende grad brugt af studerende til at gemme, beskrive og dele informationer på en uformel måde og dele den med andre.

Library Groupware skal kombinere disse forskellige værktøjer og skabe et online værktøj, hvor man på en nem måde kan kombinere webloggens evne til at beskrive, arkivere og dele information med OpenURL's funktionalitet til at linke til relaterede informationer og samtidig skabe korrekte referencer via det tilknyttede referenceværktøj på en dynamisk måde.

Scholar's Box

Et af de første forsøg på at skabe et sådant værktøj er Scholar's Box, der er udviklet på The Interactive University at UC Berkeley.

Ideen med Scholar's Box er at give den studerende mulighed for at indsamle og udvikle personlige samlinger af information og dele dem med andre under mottoet Gather, Create, Share.

Man kan indsamle (gather) informationer dels fra biblioteksressourcer som bibliotekskataloger, linkportaler og databaser, men også fra netressourcer som Amazon, Google og RSS feeds.

Al denne information organiseres, beskrives og placeres i individuelle samlinger (create) og kan deles (share) med andre via weblogs og andre formater.

Indtil videre er Scholar's Box stadig på forsøgsstadiet, men en af initiativtagerne til projektet, Raymond Yee håber, at forsøget kan være med til at skabe en ny platform for informationsudvælgelse. En udvælgelse, der i højere grad afspejler den studerendes vaner og dermed er med til at bygge bro mellem bibliotekerne og de studerende og samtidig understøtte det nye paradigme for informationsudvælgelse og organisering.

Biblioteket som weblog-udbyder

På University of Minnesota har biblioteket oprettet en service - Uthink, så studerende, lærere og forskere nemt kan oprette deres egne weblogs.

Formålet med projektet, der blev startet i september 2003, er fra bibliotekets side mangesidet. Bl.a. ønsker man at give mulighed for at skabe akademiske interessefællesskaber. Man vil bevare universitetets kulturelle hukommelse og endvidere bruge weblogs som medie

Desuden er projekter som dette med til at synliggøre biblioteket på en anden måde og forhåbentlig være med til at eksponere bibliotekets ressourcer på en måde, der i højere grad understøtter de studerendes tilgang til informationsudvælgelse

til at understøtte ændringer i forestillingen om bibliotekernes rolle. Sagt på en anden måde, så er biblioteket interesseret i at 'brande' sig på en ny måde i forhold til deres brugere og mener, at weblogs kan bruges i denne proces.

Endelig skulle weblog-systemet også være med til at understøtte retten til at skrive og udtrykke sig. Shane Nackerud, der er leder af projektet, udtrykker det således:

"That is why it is so important for blogs to be housed in the libraries. As guardians of intellectual freedom libraries can encourage people to write what they want, when they want, without fear of institutional restraint. Blogs give people on campus the freedom to express their opinion in any way they see fit, and libraries can ensure that their first amendment rights aren't tampered with."

Det er altså ikke nødvendigvis kun studierelaterede weblogs, systemet åbner op for, men også personlige weblogs, hvor forfatterne kan give udtryk for deres egne tanker og meninger.

Ideen opstod i kølvandet på en brugerundersøgelse af biblioteket, hvor mange af de adspurgte udtrykte stor tilfredshed med at få muligheden for at sige deres mening om biblioteket. Derfor ville biblioteket gerne på en mere uformel måde give deres brugere mulighed for løbende at give deres mening til kende og ideen med weblogs blev født.

Indtil videre er der over 1700 weblogs i systemet. Der er skrevet over 25.000 indlæg og der er over 3500 forfattere.

Systemet er åbent for alle studerende og ansatte og det eneste, der kræves for at komme i gang, er de logins som alle studerende og ansatte alligevel har i forbindelse med universitetet.

Sammen med de tidligere omtalte Library Groupware systemer, giver Uthink mulighed for at linke direkte til bibliotekets ressourcer via OpenURL. Dvs. at forskere og studerende har mulighed for i deres weblogs at indsætte OpenURL-links direkte i deres indlæg på webloggen.

Hvis man undersøger alle indlæg fra systemets forskellige weblogs, vil man se, at 47 % af dem kan karakteriseres som personlige indlæg. 34 % er relateret til en bestemt klasse, fag eller forløb, mens 5 % er forskerrelaterede og 11 % arbejdsbetingede.

Der er altså en ca. fifty-fifty fordeling mellem de 'seriøse' og de personlige weblogs.

Uthink er blevet en stor succes på universitetet og fungerer i mange tilfælde enten som personlige dagbøger for de studerende eller som gruppeværktøjer i studiesammenhæng m.v. og man planlægger i fremtiden at styrke forbindelsen mellem biblioteksressourcer og weblogs.

Mere end personlige dagbøger

Disse 2 projekter viser, at weblogs kan bruges til andet end personlige dagbøger. I kombination med forskellige biblioteksrelaterede værktøjer, kan weblogs bruges til at bygge bro mellem de studerende og deres måde at tænke på, indsamle informationer på og deres forestillinger om biblioteket og bibliotekernes formelle ressourcer.

Desuden er projekter som dette med til at synliggøre biblioteket på en anden måde og forhåbentlig være med til at eksponere bibliotekets ressourcer på en måde, der i højere grad understøtter de studerendes tilgang til informationsudvælgelse.

Vi vil nok komme til at se flere projekter af denne karakter i fremtiden og det kunne være interessant, hvis man også i dansk regi eksperimenterede med at udvikle sådanne systemer. Måske kan weblogs vise sig at være en ny måde at synliggøre mange af de gode og veldokumenterede netressourcer (f.eks. DEFFs fagportaler), der er udviklet og gøre dem mere synlige og benyttede i fremtiden?

Læs mere om Library Groupware på

www.ariadne.ac.uk/issue40/chudnov/
<http://iu.berkeley.edu/IU/SB>
<http://raymondye.net/wiki/ScholarsBox>

Læs mere om Uthink på

<http://blog.lib.umn.edu/>
<http://blog.lib.umn.edu/archives/000477.html>
www.theshiftedlibrarian.com/2004/09/29.html
www.mndaily.com/articles/2004/04/28/9476
<http://cites.boisestate.edu/v5i3f.htm>
http://scilib.typepad.com/science_library_pad/2005/01/ala_midwinter_p.html
http://blog.lib.umn.edu/archives/snackeru/greet/2004/04/27/reflections_on_uthink.html